

YAPI DENETİM SEKTÖRÜNDEN

Notlar

Önceki yıllarda inşaatların kontrollerinin belediyeler tarafından, TUS'larının (teknik uygulama sorumluluğu) mimar ve mühendis meslektaşlarımız tarafından yapılması kanun gereği idi. Ancak bu uygulamadan sonuç alınamayıp çeşitli olumsuzluklara neden olduğundan yapı denetim sistemi 1999 Gölcük Düzce depremleri sonrası 10 nisan 2000'de 595 sayılı K.H.K. ile 27 ilde başlamış, anayasa mahkemesinin kararnameyi iptal etmesiyle 29.06.2001 tarihinde 4708 sayılı kanun çıkarılarak 19 pilot ilde uygulamaya konulmuştur.

Ancak kanun ve buna bağlı çıkarılan yönetmeliğin uygulandığı 19 pilot ilde yasa ve yönetmelikte görülen hata, eksiklik ve aksaklıklar ile ilgili çeşitli meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanan raporlar çeşitli tarihlerde T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na sunulmuştur.

Bakanlık bugüne kadar 19 genelge yayınlamıştır. Yasanın 9 yıl önce çıktığı göz önüne alındığında, 6 ayda bir genelge yayımlandığını görmekteyiz. Yasadaki aksaklıklar genelgelerle düzeltilmeye çalışılsa da yönetmelikte yazılı olmayan değişiklikler uygulamada aksaklıklara neden olmaktadır.

Ancak 05.02.2008 tarihinde yürürlüğe giren yeni Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği beklenenin aksine, birçok eksik ve çelişik maddeler içermektedir. Yoğun eleştirilere rağmen 4708 sayılı yapı denetim yasası Bakanlar Kurulu kararı ile 01 ocak 2011 tarihi itibarı ile 81 ilin tümüne yayılacaktır. Bu olumlu bir gelişmedir.

5 Şubat 2008 günü yayınlanan yapı denetim yönetmeliğinin 28.inci maddenin 6.ıncı bendinde "yapı denetim kuruluşunca hak edeceği tahsil edilen kısmı, yapı bölümüne tekabül eden inşaat alanı, bu kuruluş ile birlikte denetçi mimar ve denetçi mühendisler, kontrol elemanları ve yardımcı kontrol elemanlarının sorumluluğu altında bulunan inşaat alanından MINHA edilir. Ancak bu işlem, yapı denetim kuruluşunun o yapı bölümüyle ilgili sorumluluğunu ortadan kaldırmaz" şeklinde düzenlenmiştir.

Yapı denetim firmalarının denetimindeki inşaat alanı minha edildikçe, minha edilen alan kadar daha iş alabilmektedirler. 360.000m2 olan iş kapasitesi bu şekilde düşünüldüğünde 2 katına kadar iş alma imkanı doğurmaktadır.

Denetçi mimar 360.000 m2, denetçi inşaat mühendisi 360.000 m2, denetçi makine ve elektrik mühendisleri 120.000 m2 kontrol

elemanlarının 30.000 m2 kontrolündeki m2 de iki katına kadar çıkabilmektedir.

Bu şekil yapı denetim firmasının üzerinde sorumluluğu devam eden (m2) limit ve sınırlaması madde 11 deki 360.000 m2 sınırlamasına aykırı ve çelişkilidir. Aynı şekilde mimar ve mühendisler, kontrol elemanları, yardımcı kontrol elemanlarının (m2) sınırlama oranları yapı denetim firmasının aldığı iş oranında artacaktır.

Kamu hizmeti olan yapı denetim uygulamasının daha iyi olmasının sağlanması gerekirken maalesef uygulanmakta olan yönetmelik bunu sağlamaktan uzak bir şekilde hazırlanmıştır.

Mesela: yapı denetim kanunu ve yapı denetim yönetmeliğinde; Yapı denetçilerinin maddi ve manevi açıdan, yapı denetim firmalarına bağımlı çalışmak zorunda bırakılmışlardır. Buna karşılık yapı denetim firmalarında görev yapan proje yapı denetçileri normal olarak birinci derecede sorumlu ve risk altındadır. Ancak buna karşılık bu kişiler için denetçilik görevini hakkı ile etkin ve bağımsız bir şekilde yapmasını sağlayacak hiçbir hüküm bulunmamaktadır.

Bununla beraber denetleme işinin mühendislik etiği ile bağdaşması gerekir. Yapı denetim firmalarında görev yapan Meslektaşlarımızın, denetim görevlerini, yerinde ve düzenli yapmaları mesleki sorumluluklarının ve kanunun gereğidir. Denetim yapmadan imza atanlar, göreve gelmeden imzasını kullandıranlar, görevini yapmadıkları gibi konutta oturacakları can ve mal güvenliğini tehlikeye atacaklarından suç işlemiş olmaktadır. Depremler farklı zamanlarda farklı aralıklarla olmaktadır, elektrik arıza ve ölümlü kazalar ise her an oluşabileceği için denetimimizi devamlı ve layıkıyla (her işi ölçü aleti ile ölçerek ve görerek) yapılmalıdır. Bu yasa ile yapı denetçi firma, işverenini denetlemek zorundadır. Bir başka deyişle denetlenen ile denetçi arasında kurulan ticari ilişki veya işçi-işveren ilişkisi, yapı denetiminin gerçek anlamda yapılmasını engellemektedir. Yapı denetim yasası rekabete açık bir yasa